אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

מסורת השי"ס

מקום הבערה. דאי הוה איהו מבעיר ומבעיר מבעל הוו תרוייהו חייבין דמבעיר ומבעל אבות מלאכות אלמא מיחייב משום יו"ט אחים הבערה וכיסול: ה"ג ואם איתא (ג)דהבערה לא ליחייב דהא ליחייב ליה משום מבעל: גיד הנשה של נבילה. דלוקה אף משום נבילה שאכל: אבל על כיסולו. כיסול בשר בחלב תורה אור

ובכיסול שלא לצורך יו"ט והבערה שלא לצורך, ואחים על אכילתו אכילת גיד ואכילת בשר בחלב ואם איתא דמפקת הבערה ומעיילת אכילת נבילה הוי איסור ג' על אכילתו: ואזהרת עלי הקדש מהכא ואזהרתם תשרפון באש לא תעבדון כן לה' אלהיכם: דמשום לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת: אלא הכא במאי עסקינן בגוא שבישלו בעצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה' אלהיכם": סימן שנבא"ש שנ"ן: תתקיף לה רב הושעיא וליחשוב נמי הזורע בנחל איתן ואזהרתיה מהכא אשר לא יעבד בו ולא יזרע תתקיף לה רב חנניא וליחשוב נמי המוחק את השם בהליכתו ואזהרתיה מהכא ואבדתם את שמם וגו' (ו)לאתעשון כן לה' אלהיכם תתקיף לה ר' אבהו וליחשוב נמי הקוצץ את בהרתו ואזהרתיה מהכא השמר בנגע הצרעת תתקיף לה אביי וליחשוב נמי המזיח החושן מעל האפוד והמסיר בדי ארון ואזהרתיה מהכא (ו)לא יסורו ולא יזח החושן תתקיף לה רב אשי וליחשוב נמי החורש בעצי אשירה ואזהרתיה מהכא ולא ידבק בידך מאומה וגו' תתקיף לה רבינא וליחשוב נמי הקוצץ אילנות טובות ואזהרתיה מהכא כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות: א"ל רבי זעירא לרבי מני וליחשוב נמי כגון דאמר שבועה שלא אחרוש ביום טוב? התם לא קא חלה שבועה ומשבע ועומד מהר סיני הוא, א"ל כגון דאמר שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ט דמגו דחלה עליה שבועה בחול חלה עליה נמי ביו"ט? מידי דאיתיה בשאילה לא קתני, ולא והרי הקדש: בבכור, והרי נזיר: בנזיר שמשון, נזיר שמשון בר איטמוי למתים הוא? אלא האי תנא איסור בולל לית ליה. אמר רבי הושעיא המרביע שור פסולי המוקדשים לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים: מתני' כמה מלקין אותו? ארבעים חסר אחת ועשאו בספר ארבעים מגין שהוא סמוך לארבעים ר' יהודה אומר ארבעים שלימות הוא לוקה והיכן הוא לוקה את היותרת: בין כתפיו *) אין אומדין אותו אלא במכות ראויות להשתלש אמדוהו לקבל ארבעים ולוקה מקצת ואמדו

עין משפט נר מצוה

קז א מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ט סמג עשין עח:
קח ב ג מיי' פ"ו מהל' יסודי התורה הל"ח:
[ל"ל וליתסוב וגו']
קט ד מיי' פ"י מהלכות עומאת צרעת הל"ח סמג לאוין שכ:
קי ה מיי' פ"ע מהלכות כלי המקדש הל"י:
קיא ו מיי' שם פ"ב הלכה יג:
קיב ז מיי' פ"ז מהלכות שחיטה ע"ז הלכה כ:
קיג ח מיי' פ"ז מהלכות מלכים הלכה ח:
קיד ט י מיי' פ"ע מהלכי כלאים הל"ח:
קטו כ מיי' פ"ז מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג לאוין קנח:
קטז ל מיי' שם הל"ב:

מגנה

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום הבערה לא ליחייב דהא: (ב) רש"י ד"ה כ"ג ואם איתא, נ"ב כלומר דל"ל דהבערה לא ליחייב הואיל דמי לגרכין כדנפיק בספרים וכו' אלו מזכרין הוא דגרכינן ליה ו"ם כדף מז ע"ב: (ג) ד"ה כמרביע וכו' נוף אחד הוא ומאמר: (ד) תוס' ד"ה מתקיף וכו' דהשתא דפריך קונא נפרוך. נ"ב כלומר ל"ק קשה מאי קא מעני וכע"ל ל"ל דהאמורא קא סמיך אדיוטיא דתנא ושייר כו': (ה) בא"ד ונ"ל קאמר ל"ל מי תנא שמעה וכו' דלא דמי לעיל קאני שמעה ומני ר"ש. נ"ב ונ"ע בתי"ס רפ"ק דיבמות דף ג ופ"ק דקידושין דף מו: (ו) ד"ה שבני נוף לי' הו לוטשלא וכו' ט' ליסהו. נ"ב כלומר כפי שיטתו דטשמת דפסולי המוקדשין הם שני גופין דמקלטו קדשים ומקלטו מאין כמו שני' כתולין דף קמו ע"ב: (ז) בא"ד ניתא דהוי דל' יתקן:

[ל"ל הושעיא]
[ל"ל הושעיא]
*)[וע"ע תוס' מולין קפו. ד"ה כשני]

נוטא (רבינו) מגנה

הגיה ל"ז בנחיתה — הגיה לפסוק הרטיאה [וע"ז תוס' שבת נה. ד"ה והתנן]

הגיה לז בנחיתה — מי שנשבע ואמר שבועה שלא אסרנה בזיר ונשבר לו שבועתו

נחיות הגיה

[מלחם משנה רמב פי"ז מהל' הנזר ופ"ה ל"ה הטעם כדי לעשות מכם משמש ומכוון לאמר דכן אמר בגמ' ומטמאר נפ"ל רש"י וכן בגמ"ע בנימוקי לון המשנה סולם את הארבעים בגם כל"ל וגם בר"ן נסוף מסכת ע כתב בפרוש המשנה מנין הסוכם תרגום ומוכן לנגים סכום לנגיא וכו'] דברים כה: ג וכיון אם בן הכות הנער והפילו השופט והכהו לפניו כדי דינו במספר לא יוסיף ...

גוטא (רבינו) מגנה

איסור מוסיף/איסור בולן מה הבדל בינ"ם

[סנהדרין טו.]

הגיה נבריפס

גליון השי"ס

רשיי ד"ה מיגו דחיילא וכו' כללא ממי לדידיה. לדידה בגמ'. תוס' ר"ש מ"ש פי' קיב: ד"ה מתקיף וכו' הלא דמי. סגין זה מזיר דף לח ע"ב תוס"ש ונלק:

[שבועות כה:]
[שם]

[ל"ל הושעיא]

[ל"ל הושעיא]

[ל"ל הושעיא

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

ואמרו שאין יכול לקבל פטור. דכיון דכתבה בבית דין ולקה קלת סגי ליה בהכי אבל לא לקה אלא אמדוהו לארבעים וחזרו ואמרו שאין יכול לקבל כולם לא מיפטר דאין רשאין לגרוע האומד אלא לוקה אחר זמן והכי נמי אם אמדוהו לשמונה עשר ומשלקה חזרו ואמרו שיכול לקבל כולם לא מיפטר דאין רשאין להוסיף על אומד ראשון: **גמ'** כמה טפשאי אחר אינשי. כמה שוטים הללו רוב בני אדם: ורמינהו אמדוהו לקבל ארבעים וחזרו (ג) ואמרו שאין יכול פטורין אותו. תע"ג דלא לקה אלמא דלא שני בין לקה ללא לקה וה"ג בין שאמדוהו לארבעים בין שאמדוהו לשמונה עשרה לא עבדינן ליה אלא אומד ראשון, וקשה בין מרישא ובין מסיפא: הא דאמדוהו ליומי. מתליתין באמדוהו ליומיה לקבל מ' אי שמונה עשרה והלכך כי חזרו ואמרו בו ביום שאין יכול לקבל אי יכול אינגלאי מילתא דאומד שלהם לא היה בלוס כיון דבו ביום ספרו כל מה שאמרו שהרי זה לא נשתנה ולא הכחיש בשהות מועט כזה ויש לומר דהם טעו באומד הלכך כי אמרו תחלה לארבעים וחזרו ואמרו בו ביום שאין יכול לקבל, אבל לקה מקצתן פוטרין אותו שהרי נתבזה ואם לא לקה הרי הוא כמי שלא אמדוהו כלל ובכשיו הוא דמעייטו בדייה ואמרו אין יכול וממתינין לו עד שיבריא ויהיו אומדין אותו אומד הראוי לו וכן אמדו תחלה לי"ח וכו' ביום חזרו ואמרו שיכול לקבל ארבעים אינגלאי מילתא דטעו באומד ראשון ואינו כלום והלכך אם לקה כבר כל השמונה עשרה פוטרין אותו דכיון דילא מב"ד ככר בזיון ב"ד הוא להחזירו אבל לא לקה רשאין להוסיף על אומד ראשון דאינו כלום וכרייתא בדאמדוהו למחר או ליומא אחרא. ליום אחר דהתם ודאי אומד גמור הוא שיפה עייטו שהיה יכול זה לקבל עד אותו יום כך וכך מכות אלא נשתנה והכחיש הלכך כי אמדוהו לארבעים עד יום פלוני וכשהגיע יום פלוני אמדו שאין יכול לקבל כולם אומד ראשון דאומד גמור היה כך נראה לרבי.

[משום דסתיר בו ונקלה מפני לגוולו"ל כ"ש פוטר ת"ל דלא ובכהן] [ממה דאיתמר לקמן.ביקום ושתי רצועות חבא של חמור מוכת דנמשכה לא מנא של חמור וכן - בחמור שנמשכה שנמשכות ליה והכי איתא ושתי רצועות עולות וכו']

הא דאמדוהו ליומי. (ה) בו ביום שאמדוהו לקבל חזרו ואמדוהו אלא יוכל לא אמרה מתני' דלוקה דאי לא לקי אזלינן בתר אומד הראשון ומתינן לו עד שיבריא ויהיה כמו שאמדוהו הכל אם אמדוהו אומד שני למחר שמא הכחיש אחר הראשון ואזלינן בתר האחרון ופטור שהרי אמדוהו שאין יכול ללקות כלל וכן מדינא סיפא אמדוהו מתחלה לקבל ט"ו וכו' ביום אמדוהו לקבל כולם אזלינן בתר הסני ולוקה אם לא לקה כבר כל הי"ח ובריתא באמדוהו ביום אחרון אבל אומד ראשון היה טעות ואזלינן בתר בתרא: רבי

אמדוהו לקבל ארבעים וחזרו (ה) ואמדוהו שאין יכול לקבל ארבעים, פטור, אמדוהו לקבל שמונה עשרה וחזרו ואמדוהו שיכול לקבל ארבעים פטור אמר רב ששת לא קשיא הא דאמדוהו ליומי הא דאמדוהו למחר וליומא אוחרא: **מתני'** יעבר עבירה שיש בה שני לאוין: אמדוהו אומר אחד לוקה ופטור, ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה: **גמ'** והתניא אין אומרין אומר אחד לשני לאוין אמר רב ששת לא קשיא הא דאמדוהו לארבעים וחדא הא דאמדוהו לארבעים ותרתי: **מתני'** כיצד מלקין אותו כופה שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת *אוחז בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחריו חזן הכנסת עומד עליו ורצועה בידו של עגל כפולה (ג) אחד לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות (של *חמור) עולות ויורדות בה. ידה טפח ורחבה טפח וראשה מגעת על פי כריסו ומכה אותו שליש מלפניו ושתי רצות מלאחריו ואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מוטה שנאמר והפילו השופט והמכה מכה בידו אחת בכל כחו והקורא קורא אם לא תשמור לעשות וגו' והפלא ה' את מכותך ואת מכות וגו' וחוזר לתחלת המקרא (א) ושמרתם את דברי הברית הזאת וגו' (ב) והוא רחום יכפר עון וגו' וחוזר לתחלת המקרא (א) ואם מת תחת ידו פטור (ב) הוסיף לו עוד רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידו נתקלקל בין בריעי בין במים פטור רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים: **גמ'** מ"ט

ואמדו שאין יכול לקבל ארבעים פטור אמדוהו לקבל שמונה עשרה ומשלקה אמרו שיכול הוא לקבל ארבעים פטור: **גמ'** מ"ט? אי כתיב 'ארבעים' במספר' הוה אמינא ארבעים במניינא השתא דכתיב 'במספר ארבעים' מגן שהוא סוכם את הארבעים, אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי *דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בס"ת כתיב 'ארבעים' ואתו רבנן בצרו חדא: רבי יהודה אומר ארבעים שלימות וכו': אמר ר' יצחק מאי טעמא דרבי יהודה? דכתיב מה המכות האלה בין ידיך ואמר אשר הכתי בית מאהבי ורבנן: הדא בתינוקות של בית רבן הוא דכתיב: אין אומרין אלא במכות הראויות

אמדוהו לקבל ארבעים וחזרו (ה) ואמדוהו שאין יכול לקבל ארבעים, פטור, אמדוהו לקבל שמונה עשרה וחזרו ואמדוהו שיכול לקבל ארבעים פטור אמר רב ששת לא קשיא הא דאמדוהו ליומי הא דאמדוהו למחר וליומא אוחרא: **מתני'** יעבר עבירה שיש בה שני לאוין: אמדוהו אומר אחד לוקה ופטור, ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה: **גמ'** והתניא אין אומרין אומר אחד לשני לאוין אמר רב ששת לא קשיא הא דאמדוהו לארבעים וחדא הא דאמדוהו לארבעים ותרתי: **מתני'** כיצד מלקין אותו כופה שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת *אוחז בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחריו חזן הכנסת עומד עליו ורצועה בידו של עגל כפולה (ג) אחד לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות (של *חמור) עולות ויורדות בה. ידה טפח ורחבה טפח וראשה מגעת על פי כריסו ומכה אותו שליש מלפניו ושתי רצות מלאחריו ואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מוטה שנאמר והפילו השופט והמכה מכה בידו אחת בכל כחו והקורא קורא אם לא תשמור לעשות וגו' והפלא ה' את מכותך ואת מכות וגו' וחוזר לתחלת המקרא (א) ושמרתם את דברי הברית הזאת וגו' (ב) והוא רחום יכפר עון וגו' וחוזר לתחלת המקרא (א) ואם מת תחת ידו פטור (ב) הוסיף לו עוד רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידו נתקלקל בין בריעי בין במים פטור רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים: **גמ'** מ"ט

א) כ"ל פר. ב) שם לב:

*) הר"ל דס"ל

מתנה "פטור" נתנה מתני' פטור

נוסח ו' מתין מספר דאמרות

ב' מיקומא הגון

[ג"ל דמי מן כתפיו]

[ע"ל]

[ג"ל אומר שהוא לשון מוא פירוש דולה לרבי בעיר

נוסח כ"ד מלקין אותו

ה"הות הב"ח

(ה) גמ' ואמרו ואמדוהו ואמרו שאין יכול לקבל: (ג) שם ממכה לפולה לתת לבהים ובהים לארבע ובהי: (ג) רש"י ד"ה וכמיטו וכו' ואמרו ואמדוהו ואמרו אינו יכול וכו' דלא שני לן בין לקה ללא לקה הכא הכא כין שאמדוהו כל"ל ואיתא נמי נמתן: (ד) ד"ה כפולה וכו' שכן מרבע ושוד שתי רצועות כל"ל ואיתא ואוחן נמתן: (ה) תוס' ד"ה הא דאמדוהו ליומיה פי' בו ביום וכו' שלא יוכל לא לקבל קלמרה מתניתין דלוקה אי לא לקי דאזלינן בתר אומד הראשון וכו' וכן בדינא דסיפא דאמדוהו וכו' בתר הסני ולוקה אם לא לקה כבר כל הי"ח דאומד ראשון היה טעות ואזלינן בתר בתרא ובריתא דאמדוהו לאומד אחרון דאזלינן בתר הראשון ופטור מלקות ארבעים הכ"ד וכל"ל ועל מתניתין כתב אומד הראשון ומתניתין לו ל"ג כיון שלא הגיע להשמונה לא הוי הכחשה והלכך אזלינן בתר אומד הראשון כיון שלא הכחיש ומתינן לו עד שיבריא כלומר עד שיבריא ביותר ולקה כו' [אבל אמדוהו] לאחר תלינן שמא הכחיש ואזלינן אחר האחרון וכן בדינא דסיפא כשאמדוהו [לי"ח וכו' ביום אמדוהו לקבל כולם אזלינן בתר הסני ובריתא כשאמדוהו למחר] תלינן דאומד הראשון לא היה בטעות ואזלינן בתריה ולוקה י"ח ואי"ת בדינא דריבא נמי באמדוהו לקבל כולם וכו' ביום אמדוהו שלא יוכל לקבל [ומאת דאומד] הראשון היה טעות ואזל בתר הסני ואיל דכיון דאומד שני לא מ' ביום לקבל ארבעים אומדו אותו כך [שאומד ראשון כיה] כשיחזק ביותר ואי"כ אומד הראשון אינו טעות:

הגהות הגר"א

[א] בשמנה (ושמרתם את כו' עד לתחלת המקרא) תפ"ע (וכן ליתא בירושלמי ומי' רש"ל ובהגר"א ת"ל ס"ס תרי"ז):